

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. Animaduertuntur aliqua defensionem Immunitatis Ecclesiasticæ. Et inter diuersos casus discussos in textu huius Resolutionis, quæritur, an Episcopus habeat territorium in sua Diœcesi? Ex part. 7. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XV.

Quid sentiendum de aliquibus Constitutionibus Iustiniani imperatoris, præsertim de Constitutione 3.5.6.77. & 58? Ex part.1.tract.2.Ref.106.aliàs 105.

§.1. **A**D hoc dubium nouissimè respondet Tanner. in 1.2. D.T. bon. disput. 1. quæst. 4. dub. 1. num. 30. sic asserens: [Constitutiones Iustiniani de rebus Ecclesiasticis, quatenus quidem iustæ sunt, & legitima, non sunt leges, aut sanctiones Ecclesiasticæ, noui quidpiam ordinantes, præscribentes, aut definiens circa fidem, disciplinamque Ecclesiasticam; Sed sunt meræ executiones Canonum, iam ante in Conciliis legitime constitutorum, spectantes ad conseruationem, & securiorem eorundem obseruationem.

2. Dixi tamen quatenus iustæ sunt: quia negari non potest, Iustinianum nonnulla etiam liberius præter ius, falsque sanxisse. In qua re quantum, & sibi ipsi, & toti imperio nocuerit, non obscure ostendit Baronius anno Christi 528. & anno 546. vbi breuiter ait, eum, dum dogmatibus Ecclesiasticis perscrutandis, plusquam decet Imperatori, curiosè vacaret; vniuersum pessumdedisse Imperium.] Ita ille, & ante illum Azorius tom. 1. lib. 5. c. 20. Item leg. Iniquis igitur Iustiniani, & aliorum Principum secularium legibus circa personas, & causas Ecclesiasticas sancitis rectè communi iure derogatum esse constat. ex causa 11. q. 1. & cap. non minus de immunit. Eccles. & cap. quanquam de cens. in 6. cum Bulla Cœnæ.

RESOL. XVI.

Animaduertuntur aliqua in defensionem immunitatis Ecclesiasticæ.

Et inter diuersos casus discussos in textu huius Resolutionis queritur, an Episcopus habeat territorium in sua Diocesi? Ex part. 7. tract. 10. & Misc. 1. Ref. 3.

§.1. **N**ouissimè Acacius Rippol vir quidem doctus edidit Tractatum de Regalibus, & in cap. 11. n. 1. & seq. se defendit de aliquibus opinionibus in causis Clericorum, quas ego aduersus illum olim notaueram; & adducit in sui defensionem Concordata inita cum Summo Pontifice. Rectè igitur ego dixi de iure illas opiniones non posse sustineri, quod verò in Catalonia deducantur in praxi, ratione Concordatorum, debebat Rippol hoc animaduertere: sed de ipsis me remitto veritati, nolo enim Regi meo aliquid iurisdictionis detrahare, sed multò magis Summo Pontifici.

2. Verum in defensionem Ecclesiasticæ immunitatis non deferam hic adnotare aliqua, quæ dictus Rippol asserit non admittenda, & primo in dicto c. 11. num. 14. docet possessionem, & vsum antiquissimum probare concessionem priuilegiorum Apostolicorum. Hæc quidem doctrina non est admittenda, & est perniciosissima, nam Principes possent se tueri iudicando Clericos, vel aliud faciendo contra Ecclesiasticam immunitatem, vt obseruat Marca de concordia Sacerd. & Imper. lib. 3. cap. 9. num. 6. & cap. 10. num. 2. asserendo habere Pontificium priuilegium, & in eius probationem adducere possessionem centenariam, vel immemorabilem, etiam si nullæ exhibeantur Priuilegij tabulæ. Sed hoc dicere est absurdum, nam omnes consuetudines immemorales contra Ecclesiasticam libertatem, damnatæ à Sacris Canonibus probarent Priuilegium Pontificium. Di-

co igitur cum Suarez in Regem Anglia lib. 4. cap. 34. num. 17. solam nudam consuetudinem etiam immemorabilem non sufficere in hac materia ad probandum priuilegium. Tum quia illa regula non procedit in consuetudine reprobata per legem, vt Rochus Curtius, & alij tractantes de consuetudine tradiderunt; tum etiam quia valde odiosum est priuilegium hoc, & difficile, ac rarè conceditur, & ideo nisi legitime probetur, non præsumitur; solus ergo vsus quantumuis antiquus, cum in facto consistat, non probat sufficienter ius, seu priuilegium. Et hanc sententiam ego satis improbaui ex multis aliis rationibus & Doctoribus in disceptatione Apologetica de Retentione Bullarum contra Salgadam resol. 12.

3. Secundo in d. c. 11. n. 38. asserit Rippol Episcopos non habere territorium in sua Diocesi, sed hæc doctrina non est admittenda. Dico igitur Episcopum habere territorium, ex text. in termin. in c. omnes Basiliæ. ibi, in cuius territorio, & c. quæstion. 7. Hostiensis in cap. cum contingat, vbi Innoc. & Ioan. Andreas de foro compet. Abbas cap. cum ab Ecclesiasticum, sub n. 10. vers. Vnum cum scias, de Off. ord. Alexand. in addit. ad Barb. in leg. pupillus. §. territorium, de verb. signif. & quia habet imperium certo loco applicatum, c. 1. de Off. ord. Bil. leg. sue pars C. de dilat. Bertr. de Ep. in 3. p. 4. libri. n. 3. idè cum habeat ius terrendi certo loco, dicitur habere territorium d. l. pupillus, §. territorium; & propterea videmus, quod laici in Ecclesia delinquentes, tanquam in territorio Episcopi delinquentes, per Episcopum puniuntur, per Afflict. in Const. Regni. in Const. incip. multa leg. sub n. 6. ad fin. & propterea cessante ratione territorij, cessat ratio supra allegata; fit enim de territorio Episcopi laicus delinquens in delictis Ecclesiasticis gloss. in Const. Item si nulla in verb. ab Eccl. C. de Episc. & Cleric. Vnde etiam colligitur responsio ad text. in c. postul. de foro compet. qui consuevit principaliter allegari pro contraria parte, vbi probatur, quòd si Episcopus in cuius Diocesi est commissum delictum, condemnauit, & priuauit Clericum beneficio, quòd in alia Diocesi habebat, non exequitur sententiam, sed Episcopus Diocesis, in qua est situm beneficium; nam illud procedit, quia cum in alia Diocesi nullam habeat potestatem, ratione territorij, prohibetur sibi talis executio, vt per Dec. in cap. pastoralis. §. quoniam. n. 3. de rescriptis. Sed si contingat executionem fieri in sua Diocesi cessat hæc prohibitio.

4. Confirmatur nostra sententia ex alio textu nempe ex cap. fin. de const. in 6. vbi Bonifacius VIII. dicit, quod statutum Episcopi contra fures non habet locum in his, qui commiserunt furtum extra eius Diocesim, & reddit rationem, quia extra territorium ius dicenti impune non patetur, ergo Episcopus habet Territorium, & ita notat ibi Gem. in ult. not. omnis namque iurisdicção ordinaria requirit Territorium, cui cohareat, & sine eo non potest subsistere, ita Bald. in leg. si quis ex consensu. n. 9. in fine. C. de Episcopali aud. & communem opinionem esse, dicit Boër. dec. 227. & probatur in leg. fin. C. vbi, & apud quem, est enim Territorium spatium tertæ munitum iurisd. Bald. in Rubr. qua sint regalia, Dec. consil. 649. Boër. vbi supra num. 7.

5. Præterea hoc patet, quia Diocesis idem in effectu significat, quoad iurisdictionem Ecclesiasticam, quod Territorium, quoad temporalem, Ioan. And. Gem. & Doctores in cap. cum Episc. de offic. ord. in 6. Sed qui habet Territorium, habet potestatem carcerandi suos subditos, quia Territorium sonat superioritatem coërcitionis Old. consil. 176. & exequutio fit in subditos Territorij exequentis, capite Rom. §. contrahentes. de foro compet. in 6. & quod Diocesis idem

Sup. conten-
to in hoc §.
supra in ref.
8. & in aliis
cuius 1. & 2.
not.

Sup. hoc in-
fra in Ref.
302. §. 1. 2. &
3. & sup. in tr.
1. ex Ref. 61.
lege doctri-
nam §. 2. &
3. & ex Ref.
64. §. 2. in fin.
§. Ad doctri-
nam, & ex
Ref. 115. §.
Probatur, &
ex Resol. 116.
§. Non valet.

idem sit, quod territorium tenuit Angel. & Doctores in Aub. quomodo Episcopus, §. non aliter. Alber. in dictionario, verbo Diocesis: Dicunt enim quod Diocesis significat locum spirituales, sicuti Territorium locum temporalem. Vnde ex his omnibus patet negandum esse Rippol. Episcopos non habere Territorium.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

6. Tertio, in d.c. 1.1. n. 24. tenet tunc aliquod statutum esse contra libertatem Ecclesiasticam quando aufertur, quod Ecclesie acquisitum est, secus autem si ex iusta causa prohibetur aliquid acquirere, sed hæc doctrina est reicienda, quia ex illa sequeretur validum esse statutum, quod bona v. g. stabilia non relinquuntur Ecclesie, quod omnino negandum est. Vnde opinio Rippol. esse proflus reprobendam ego satis probavi in p. 6. tract. 3. resol. 9. Ideo omnino me recognoscat.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

7. Quarto, Idem Rippol. in meo C. num. 70. adducit textum qui est c. 14. 1. 2. p. caus. 2. g. 7. ex cuius verbis, ait ille: satis euidenter apparet Summum Pontificem se correctioni Imperatoris subicere, si igitur Sum. Pontifex de se hoc facit, quid mirandum quod Clericos in certis casibus permittat à Iudicibus secularibus iudicari? Ita ille, sed optarem hæc nunquam dixisse, nec talem textum adduxisse: Dicendum est igitur, Pontificem in illo textu subiecisse se Imperatori, tanquam Iudici arbitro, & quodam vini directiuam, non coactiuam, vt optime obseruat Suarez in Regem Anglia lib. 4. cap. 7. n. 9. & Bellarminus de Rom. Pontif. lib. 2. c. 29. igitur non debebat Rippol. de illo textu tam magnum festum facere, nec argumentari de vi directiuam ad coactiuam.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

8. Item dictus Rippol. in c. 6. n. 37. defendens recursum Clericorum ad Iudicem secularem pro vi tollenda docet, Iudicem secularem posse supplere negligentiam Iudicis Ecclesiastici, sed hoc minimè est admittendum, vt expressè patet in c. qualiter & quando de Iudic. Et ita ex eodem textu, probant Glossa, & Panormit. ibid. n. 7. Glossa in c. placuit el primo, 1. 1. quæst. 1. Archidiaconus in d. cap. filii vel nepotibus, 16. q. 7. & ratio est: Nam Iudex secularis nullam habet iurisdictionem in Clericum reum, neque potest ab Imperatore accipere; ergo propter negligentiam Ecclesiastici illam habere non potest, cum illam non adquirat ex vi Iuris Diuini, Canonici, aut naturalis. Tum etiam hæc Iudex laicus inferior est Ecclesiastico, & inferior superioris defectum supplere non potest, cum ergo & conuerso Iudex Ecclesiasticus superior sit laico, rectè potest negligentiam laici supplere, erit ergo in eò casu remedium petendum à superiori prelato.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

9. Nec obstat textus in Aub. de sanctissimis Episcopis collatione 9. & nouella 123. §. si quis autem permissaria, vbi constituit Iustinianus, quod data negligentia Iudicis Ecclesiastici licitum est actori laico eoram seculari Iudice Clericum vocare, & idem in nouella 83. authent. vt Clerici apud proprios Episcopos, & refertur in cap. si quis cum Clerico 11. quæst. 2. fate-mur tamen, quod in hoc articulo nulla est habenda ratio decisionum Iustiniani, qui non potuit privilegium Clericorum limitare.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

10. Ad auctoritatem cap. filii quod adducit in sui fatorem Rippol. respondeo dictum textum variè à Doctores interpretari. Primum interpretatur Glossa, verbo Regis, supra allegata locum habere quando Episcopus, propter potentiam Clerici dilapidantis eum non potest comprimere, & postulat à Rege, vt eum corrigat argumento c. perimus. 11. q. 1. sed communiter damnatur quia contrarium probat ipsa littera textus, nec Rex habet potestatem corrigendi, vt

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

sepe repetitum est; & ita damnatur gloss. ab Archidiacono, & Bellamera, ibi Abbas, & communis n. 7. in d. c. qualiter, & quando Secundo interpretatur gl. deficiente Episcopo Clericum dilapidantem à Rege puniri posse argumento cap. ex transmissa de foro comp. sequitur Turrecremata ibi; sed errant à parte, quia Episcopi negligentia non sufficit ad tollendam laicorum incapacitatem, vt expressè definitum est in dicto capite, qualiter, & quando, de iudiciis, ex quo glossam improbant Archidiaconus, Bellamera ibi, Abbas, & communis n. 7. in dicto cap. qualiter, & quando. Tertio, Archidiaconus, & Abbas interpretantur Regis auribus denunciandam esse Sacerdotis culpam, non vt ipse Clericum comprimere possit, sed vt hortetur, & inflet apud superiorem. Reicitur tamen ex eo quod eodem gradu denunciatur ibi Regi si Metropolitanus negligens fuerit, quo denunciatur Metropolitanus si Episcopus negliget, sed Metropolitanus denunciatur, vt corrigat, ergo & Regi. Ideo quarto alij tentant textum intelligi, quando Rex fuisse patronus; vt constat ex iisdem; improbat tamen, quia & diuinat, & quia verius quod licet Rex sit patronus, cognitionem non habet contra Clericos à se presentatos ex nostro textu & capite sequenti. Vnde vera est interpretatio textus in dicto cap. filii, vel nepotibus, procedere iuxta antiqui temporis consuetudines, nouioribus à Pontificum Constitutionibus iam abrogatas, vt constat ex nostro textu, & apertius ex Capite, at si Clerici, capite Clerici, & dicto capite qualiter, & quando, ex quo correctum esse sentiunt Archidiaconus, & Bellamera, ibi, affirmant Imola; & Abbas d. num. 7. in d. cap. qualiter, & quando, ita verissimum est.

Sup. hoc infra in Ref. 40. §. vlt. & in Ref. 58 §. & 60.

11. Nota verò quod idem Rippol. postea inc. 12. n. 98. contrariam sententiam docuit, (& ideo videtur se retractasse) asserendo nullo modo ob negligentiam Prelati posse habere recursum ad iudicem secularem.

12. Et tandem assensit Rippol. in cap. 27. num. 42. reprensalia posse iudici à iudice seculari contra personas Ecclesiasticas; sed hæc sententia pugnat expressè cum textu in c. si pignorationes de iur. & illa meritò refellit cum multis Marthæ de iur. p. 4. cent. 1. cas. 41. n. 26. & seq. Vide etiam Sayr. de cens. lib. 3. c. 34. n. 2. & seq. cum aliis quos citat & sequitur Barbof. in nouiss. edit. de off. & potest. Episc. p. 3. Alleg. 50. n. 218.

13. Et hæc adnotare volui, non quidem animo contradicendi Rippol, viro quidem docto, sed in defensionem Ecclesiasticæ immunitatis; de cætero dictum tractatum satis vtilem, & eruditum existimo.

RESOL. XVII.

An Summus Pontifex habeat in toto Orbe Christiano temporalem potestatem? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 122, alias 121.

§. 1. Prima sententia docet, Summum Pontificem in toto orbe Christiano iurisdictionem, & potestatem immediatè à Deo sibi commissam habere habitu quidem, cum eius vsum, & exercitium in seculares transtulerit. Ita DD. quos citat Christophor. de Anguiano vbi infra num. 15. Comitulus in tract. Apologet. c. 3. per 101. Peteira vbi infra num. 1. Marthæ de iurisdic. part. 1. cap. 18. cum seq. & hanc opinionem nouissimè ex Theologis docet Pelantius in tr. de potest. Pontificis, disput. 2. & seq. vbi probat hanc sententiam ex multis iuribus, & præcipuè per extrinsec. Vnam sanctam, Bonifacij VIII. Vide etiam circa præsentem